

Ігор Ковбінька

Тернопільський національний економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Як відомо, господарська діяльність будь-якого підприємства складається з трьох безупинних взаємозалежних господарських процесів: постачання, виробництва продукції і її збуту (реалізації). Ці процеси здійснюються одночасно, для чого використовується праця працівників, основні й оборотні кошти. Найважливішими об'єктами бухгалтерського обліку на підприємстві є основні й оборотні кошти в їхньому русі. Значення основних засобів у суспільному виробництві визначається тим, яке місце займають знаряддя праці в розвитку продуктивних сил і виробничих відносин.

Функціонування аграрних підприємств на належному рівні, зростання виробництва продукції, підвищення ефективності праці всього аграрного сектору загалом залежать від того, на якому рівні забезпеченість підприємств основними засобами, та наскільки збалансовано проходить їх експлуатація.

Основні засоби – це активи підприємства, які мають вартісну оцінку, не втрачають матеріально-речову форму в процесі експлуатації, використовуються в процесі виробництва більше одного року або операційного циклу, переносять свою вартість у вигляді амортизаційних відрахувань на новостворений продукт, використання яких, як очікується, принесе підприємству певну економічну вигоду [1].

Великий внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до вирішення цих питань зробили вітчизняні вчені: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Бондар, Н.Г. Виговська, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, С.М. Євтушенко, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, В.Б. Моссаковський, М.Ф. Огійчук, М.С. Палюх, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Я. Хомин, М.Г. Чумаченко та інші.

На сьогоднішній день суб'єкти господарювання на свій власний розсуд визначають строк корисної дії, а відповідно й експлуатації об'єкта основних засобів. Так як нормативні акти, які регулюють ведення обліку основних засобів на підприємствах не містять критеріїв щодо визначення строку використання основних засобів, тому, щоб прийняти правильне рішення, потрібно мати деякі навички.

Поняття основних засоби наведено у П(С)БО 7 „Основні засоби”, згідно з яким: „строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)” [3].

Дослідження теоретичних положень та практики щодо організації обліку основних засобів є важливим аспектом у пошуку та вирішенні тих проблем, які знижують ефективність процесу управління виробництвом та використання основних засобів. Так, у своєму аналізі Сук Л. К. згадує про те, що об'єкти основних засобів на сільськогосподарських підприємствах обслуговують виробництво протягом тривалого періоду, приймаючи участь в декількох виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносять свою вартість на готову продукцію частинами, по мірі зносу. У висновку автор говорить, що вартість основних засобів окупляється поступово. Частина вартості основних засобів, яка ввійшла у собівартість готової продукції, відшкодовується у процесі її реалізації, виручка від якої включає спожиті та оборотні основні засоби, витрати на оплату праці і суму одержаного прибутку [4]. М. С. Палюх зазначає, що забезпечення позитивних структурних змін і трансформацій в аграрній галузі на макрорівні залежить від процесу відтворення основних засобів на кожному сільськогосподарському підприємстві, особливо в умовах швидких темпів фізичного та морального старіння об'єктів основних фондів. Детальний аналіз стану та експлуатації основних засобів у сільському господарстві

показав, що основні засоби відіграють визначальну роль у формуванні економічних показників розвитку аграрних підприємств, інвестування коштів у оновлення основних засобів прискорюють заміщення об'єктів основних засобів. Також високий відсоток фізичного зносу та рівень моральної зношеності основних засобів потребує застосування інноваційних механізмів оцінки вартості. В комплексі з совісною експлуатацією та своєчасним оновленням складу основних засобів, доцільним є ведення прогресивної амортизаційної політики [2].

Останні роки показують, що проявляється збільшення ролі речових факторів виробництва основних фондів. Основними проблемами є їхнє збереження, переоснащення для подальшої роботи на підприємстві. Завдяки ефективному використанню основних фондів відбувається збільшення обсягу виробництва, просування продукції в більшій кількості, завоювання нових сегментів ринку, покращення аграрного сектору та вплив на економіку в цілому. Тому, можна сказати, що ефективність використання основних засобів стає на перший план у процесі вивчення та подальшого аналізу діяльності підприємств.

Література

1. Колеснік Я. Відтворення основних засобів: види, форми та джерела фінансування / Я. Колеснік // Збірник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2009. – №4. – С.130-133.

2. Палюх М.С., Матвійчук Л.О. Оцінка стану та використання основних засобів в аграрному секторі економіки // Сталий розвиток економіки. – 2015. – № 2 [27]. – С.208-214.

3. Палюх М.С. Сучасні проблеми ведення обліку основних засобів // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В.Гнатюка. Серія: економіка. – 2002. – №13. – С. 142-144.

4. П(С)БО № 7 „Основні засоби”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 зі змінами і доповненнями.

5. Сук Л.К. Класифікація активів сільськогосподарського підприємства / Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б. В. Мельничук. – К: ННЦ „ІАЕ”, 2015. – С. 162-163.

Світлана Козяр, Ірина Белова

Тернопільський національний економічний університет

ПОЗАБАЛАНСОВИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Питанням позабалансового обліку в Україні присвячені праці Бруханського Р.Ф [2], Палюха М.С. [8], Пушкара М.С. [7], Палія В.Ф. [6], Скирпан О.П. [2; 8], Соколова Я.В. [6], Литвинчук І.В. [4]. Основна увага науковців концентрується на класифікації позабалансових рахунків та способах відображення на них господарських операцій. Вивчення предмету позабалансового обліку та його потенційних можливостей потребує подальших досліджень.

Позабалансовий облік є важливим елементом інформаційної системи бухгалтерського обліку на підприємстві, який повинен забезпечити керівництво інформацією про цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні чи зберіганні; умовні права і зобов'язання підприємства; списані активи; об'єкти операційного контролю.

В практичній діяльності сільськогосподарських підприємств є багато випадків, коли підприємство використовує активи, що їм не належать.